DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.05(192).04
УДК 613.9:37.011.3-796.11 (045)

Бобр В.І.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання
Державного університету «Київський авіаційний інститут».
https://orcid.org/0000-0002-2143-8031
Бойченко С.В.
старший викладач кафедри футболу
Національного університету фізичного виховання та спорту України м. Київ.
https://orcid.org/0000-0002-1196-3852
Дейнеко І.В.
старший викладач кафедри фізичного виховання
Державного університету «Київський авіаційний інститут».
https://orcid.org/0000-0002-6352-8262
Порадник С.Г.
старший викладач кафедри фізичного виховання
Державного університету «Київський авіаційний інститут» м. Київ (Україна),
https://orcid.org/0009-0001-0513-5436
Скидан І.В.
старша викладачка кафедри фізичного виховання Державного університету «Київський авіаційний інститут» м. Київ (Україна),
https://orcid.org/0000-0003-0472-1975

ВИЯВЛЕННЯ НАЙБІЛЬШ ДІЄВИХ ЗАСОБІВ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ ВИКОРИСТАНІ ТРЕНЕРАМИ З ФУТБОЛУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІГРОВИХ НАВИЧОК У ГРАВЦІВ U-17

Зворотний зв'язок у футболі сприяє розвитку технічної майстерності та мотивації спортсменів, а також покращує взаємодію між тренером і гравцями. Розглянуті основні дії тренера на етапі тренувальних занять та в ігровій ситуації, описані питання які формують розуміння діалогу між гравцем та тренером. Що в подальшому можливо доцільно використовувати для засвоєння техніки та збереження мотивації. Для виявлення найбільш дієвих засобів зворотного зв'язку, опрацювали короткий тест, у формі опитування, який може надати можливість більш поглиблено визначати ставлення гравців до забезпечення зворотного зв'язку у футболі, що особливо важливо в ході вивчення технічних прийомів та ставлення міцних рухових навичок. Провели обговорення що до досконалості методик. Встановлено, що у контексті підготовки футболістів зворотній зв'язок відіграє вирішальну роль в професійному розвитку. Він забезпечує комунікаційні ресурси, створює фундамент вербальних і невербальних відносин, що в свою чергу покращує командну відповідальність гравців. Опитування підтвердило, що бажано узгоджувати завдання завчасно і з'ясовувати адекватність сприйняття їх кожним членом команди. Парцептивне ставлення тренера створює умови для формування та ефективного застосування прийомів зворотного зв'язку. Отримані данні можуть бути враховані під час відбору гравців для подальшої їх спеціалізації за ігровими амплуа, а також під час планування і проведення тренувального процесу футболістів

***Ключові слова**: зворотній зв'язок у футболі, фактори комунікацій, опитування, саморозмова, підготовка гравців.*

***Bobr V., Boichenko S., Deineko I., Paradnik S.G., Skidan I.V. Identifying the most effective feedback tools that can be used by football coaches to develop playing skills in U-17 players.** Feedback in football contributes to the development of technical skills and motivation of athletes, and also improves the interaction between the coach and players. The main actions of the coach at the stage of training sessions and in a game situation are considered, the questions that form an understanding of the dialogue between the player and the coach are described. What can be used in the future to master the technique and maintain motivation. To identify the most effective means of feedback, a short test was developed in the form of a survey, which can provide an opportunity to more deeply determine the attitude of players to providing feedback in football, which is especially important during the study of technical techniques and the attitude of strong motor skills. A discussion was held regarding the perfection of the methods. It was established that in the context of training football players, feedback plays a crucial role in professional development. It provides communication resources, creates the foundation of verbal and non-verbal relationships, which in turn improves the team responsibility of the players. The survey confirmed that it is desirable to agree on tasks in advance and to find out the adequacy of their perception by each team member. The perceptive attitude of the coach creates conditions for the formation and effective application of feedback techniques. The data obtained can be taken into account when selecting players for their further specialization in playing roles, as well as when planning and conducting the training process of football players.*

***Key words**: feedback in football, communication factors, survey, self-talk, player training.*

Вступ. Формування поняття зворотного зв'язку у футболі є важливим на етапах тренувань та підготовки юних футболістів. Він починається з усвідомленої необхідності освоювання техніко-тактичних вправ, коли тренер може оцінити

виконання прийомів і надати корисні рекомендації, вербальним і невербальним спілкуванням з тренером, гравцями своєї команди і закінчується саморозмовою, що в подальшому створює можливість побачити ситуацію об'єктивніше [6].

Зворотний зв'язок сприяє розвитку технічної майстерності та мотивації спортсменів, а також покращує взаємодію між тренером і гравцями. Важливо, щоб цей процес був систематичним і включав регулярні оцінки даного процесу.

Постановка проблеми та аналіз останніх публікацій.

Зворотний зв'язок у футболі - це процес комунікацій між гравцем і тренером, між гравцями команди, де інформація про власну майстерність або вміння передається поміж інших футболістів під час тренувань або гри [1].

Зворотній зв'язок у ігрових видах спорту відіграє важливу роль в підготовчому етапі підготовки команди. Фактори, такого роду комунікацій сприяють більш злагодженій організації тренувального процесу, взаєморозумінню, розподілу завдань та обов'язків. Також вони допомагають швидко виходити з непередбачених ситуацій та якісно вирішувати складні завдання. Ефективне використання зворотного зв'язку піднімає моральний дух команди й рівень задоволеності кожного гравця команди [4].

В свою чергу одним з детермінуючих факторів реалізації відповідних знань з одного боку, та потенційних можливостей (задатків та здібностей спортсменів) – з іншого, є ефективна комунікація в системі «тренер-спортсмен», що не можлива без адекватного та своєчасного застосування широкого комплексу приймів зворотного зв'язку [3].

Мета. Метою опитування є визначення дієвих засобів впровадження елементів зворотного зв'язку для використання їх у підготовки футболістів етапу U-17.

Матеріали та методи дослідження:

Основні елементи зворотного зв'язку в футболі відносять:

Технічні прийоми: включають передачі, удари, зупинки м'яча та ведення, що забезпечують ефективну гру.

Тактичні рішення: гравці повинні адаптувати свої дії відповідно до ситуації на полі, враховуючи позицію суперників і партнерів.

Комунікація: взаємодія між гравцями через вербальне і невербальне спілкування для координації дій.

Ці елементи сприяють покращенню командної гри та досягненню результату [7].

Тренер може виміряти ефективність зворотного зв'язку у футболі за допомогою кількох ключових методів:

- регулярні оцінки: використовуйте формальні оцінки, такі як "Оцінка 180" або "Оцінка 360", для отримання відгуків від гравців та інших тренерів
- спостереження за прогресом: аналіз змін у виконанні технічних та тактичних навичок гравців після отримання зворотного зв'язку.
- опитування: збір анонімних відгуків від гравців про зрозумілість і корисність наданого зворотного зв'язку.

Для коригування підходів до гравців та покращення якості навчання футболістів проводилось опитування серед збірних команд з футболу НУФВСУ та ДУКАІ.

В опитуванні прийняло участь 37 студентів.

Опитування. Зворотній зв'язок у футболі.

Виявлення найбільш дієвих засобів зворотного зв'язку, які можуть бути використані тренерами з футболу для розвитку ігрових навичок у гравців U-17.

1. Як Ви вважаєте, яка форма звернення тренера під час тренувального заняття, може бути ефективною:
- у формі короткої підказки;
- розлоге, вказуючи на деталі;
- інше…
2. Яка форма зауваження тренера для гравців на Вашу думку краще сприймається під час гри ;
- підбадьорювальна але не образлива;
- принизливо - образлива але допомагає мені;
- інше…
3. Як гравці на Вашу думку сприймають зауваження тренера під час гри:
- у формі короткої підказки;
- розлоге, вказуючи на деталі;
- інше…
4. Як Ви вважаєте підказки від тренера до гравця у продовж **тренувального заняття**, мають бути:
- усною, у розлогому форматі;
- особистий приклад за рахунок показу або когось з гравців;
- інше…
5. Ваше ставлення до виконання обов'язків футболіста на момент **гри** (як гравця):
- дотримуватися установки на гру не залежно від результату;
- працювати виключно на результат, ігноруючи установку на гру;
- інше…
6. На Вашу думку, що змушує гравців реагувати під час гри:
- зауваження від тренера або гравця своєї команди;
- зауваження від глядачів та суперника;
- Інше…
7. Як Ви вважаєте, що більше мотивує гравця під час гри:
- вдалі командні та індивідуальні дії самого гравця;

- сума преміальних;
- інші…

8. Як гравці на Вашу думку сприймають зауваження тренера під час гри:
   - дослуховуються (намагаються виправитися);
   - ігнорують (роблять по своєму);
   - інше…
9. Що, на Вашу думку (як гравця), покращує ставлення до тренувальних занять:
   - висока кваліфікація тренерського штабу та забезпечення необхідним інвентарем ;
   - фінансова складова (вдалий контракт і преміювання);
   - інше…
10. Як Ви вважаєте, що більше впливає на перемогу у **грі**?:
    - вправні (майстерні) командні, групові, індивідуальні дії та ігрова дисципліна;
    - настрій, впевненість і жага до перемоги;
    - інше…

Результати дослідження та обговорювання.

Питання можна було розділити стосовно тренувальних та ігрових вимог. Але розуміючи, що поняття самої гри формується на етапах підготовки і у тренувальному процесі, на думку авторів, наші результати у поєднанні точніше вказуватимуть на сприйняте наслідків підготовки гравців.

Як правило, основна складність полягала в тому, що під час дослідження ми мали знайти баланс між тактичною складовою та практичними демонстраціями і при цьому забезпечити зворотній зв'язок , що вибудовує повноцінний тренувальний цикл.

Досліджуючи комунікаційні форми спілкування за рахунок опитування, ми умовно змогли розділити наші питання на

- сприйняття feedback у футболі;
- потреба у корегуванні дій гравців;
- фактори зовнішнього впливу (організація тренувального і ігрового процесу, мотиваційні складові).

Враховуючи питання які стосувались більше відносин між гравцем і тренером, більшість опитувачів (86 %) схильні дослуховуватися і реагувати на підказки і зауваження. Це свідчить про бажання покращувати свою майстерність і формувати навички зворотнього зв'язку.

Також 77 % опитувачів підтвердили потребу у корегуванні їх дій за рахунок підказок або зауважень. Більшість гравців усвідомлюють доцільність зауважень з боку тренера, проте 8 % інтерв'юерів схильні до емоційного вирішення питань.

Що стосується організації тренувального процесу і мотиваційних факторів то це більшість опитувачів склала 87 %, які не маючи певного досвіду, не зважають на свої професійні недоліки , спираються на авторитетність керівництва. І лише 9 % усвідомлює, що фактичне покращення результатів може відбуватися на фоні постійного розвитку.

Цим опитуванням ми намагалися зазначити, що у футболі конструктивний зворотній зв'язок налагоджується протягом попередніх етапів підготовки. І подальший розвиток комунікаційних складових може визначати рівень майстерності гравця.

Тренера та гравці по команди повинні регулярно надавати відгуки про професійний ріст і поведінку футболістів, звертаючи увагу на конструктивні зауваження та консолідуючи дії. У студентському футболі гравці можуть використовувати зворотній зв'язок, щоб краще оцінити свій прогрес у тренувальному процесі та працювати над своїми слабкими сторонами [8].

Маючи гравців з вродженими якостями футболіста, і їх здатністю до навчання, все це може стати не важливим, якщо між тренером та гравцем відсутні ознаки зворотного зв'язку.

Висновок.

Наші дослідження підтвердили ставлення гравців до фактору зворотнього зв'язку U-17 у футболі. Юнаки ще залежать від постійного вербального контролю тренерів. Психологічна нестабільність, емоційна складова

Опитування підтвердило, що бажано узгодити завдання завчасно і з'ясувати адекватність сприйняття їх кожним членом команди. Така постановка завдань дає можливе дотримання загальних правил використання зворотного зв'язку. Це у подальшому дозволить тренерам більш аргументовано визначати сильні та слабкі сторони гравця, а також дозволить ідентифікувати гравців, які можуть зазнати пізнього дозрівання [2]. Парцептивне ставлення тренера створює умови для формування та ефективного застосування прийомів зворотного зв'язку.

Наступні дослідження цієї теми можуть бути спрямовані на поєднання фактору зворотнього зв'язку з розвитком концентрації уваги при вирішенні техніко-тактичних завдань у футболі.

Література

1. Байрачний О.В. , Катерина З.П. Зворотний зв'язок як один з факторів ефективного навчання юних футболістів. [Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - 2020. - Вип. 73].
http://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/3240

2.Васильчук А., Мосейчук Ю. Технологія визначення технічної та фізичної підготовленості студентів у процесі підвищення спортивної майстерності з футболу.[Журналі "Олімпійський і професійний спорт", номер 2 (30) за 2015 рік]. *https://www.researchgate.net/publication/319316193_*

3.Гордієнко П. Ю. Спортивно-технічна підготовка юних футболістів. [Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: педагогічні науки]. 05.2019. - №4 (327). - Ч. 1. - С. 156-165.

https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4031

4.К. Д. Додд, Т. Дж. Нюанс. Виявлення талантів у футболі: фізіологічні аспекти. [«Журнал науки та медицини в спорті. Том 21, випуск 10 с. 981-1112 (жовтень 2018)]

https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov

5.Журнал «Цінності навчання»[Стаття «Тренерська освіта»].

https://ministry-of-football.com/learning.

6.Мирко Ф., Альберто Чей. Концентрація та саморозмова у футболі.[Психологія футболу: від теорії до практики. с.241-254]. Дата: 05. 2019 рік.

https://www.researchgate.net/publication/332940497

7.*https://www.eztests.xyz/blog/self_talk/*

8.Хосе Г., Мечеть І., Антоніо Ф. Детермінанти збереження зворотного зв'язку у футболістів. [Журнал кінетики людини]. *https://www.researchgate.net/publication/304540915*

References

1. Bairachnyi O.V. , Kateryna Z.P. (2020). Zvorotnyi zviazok yak odyn z faktoriv efektyvnoho navchannia yunykh futbolistiv. [Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii.. Vyp. 73].

http://reposit.uni-sport.edu.ua/handle/787878787/3240

2. Vasylchuk A., Moseichuk Yu.(2015). Tekhnolohiia vyznachennia tekhnichnoi ta fizychnoi pidhotovlenosti studentiv u protsesi pidvyshchennia sportyvnoi maisternosti z futbolu.[Zhurnali "Olimpiiskyi i profesiinyi sport", nomer 2 (30) za 2015 rik]. *https://www.researchgate.net/publication/319316193*

3. Hordiienko P. Yu. (2019). Sportyvno-tekhnichna pidhotovka yunykh futbolistiv. [Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka: pedahohichni nauky. 05.. №4 (327). Ch. 1. S. 156-165].

https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4031

4. K. D. Dodd, T. Dzh. Niuans. Vyiavlennia talantiv u futboli: fiziolohichni aspekty. [«Zhurnal nauky ta medytsyny v sporti. Tom 21, vypusk 10 s. 981-1112 (zhovten 2018)]

https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov

5. Zhurnal «Tsinnosti navchannia» [Stattia «Trenerska osvita»].

https://ministry-of-football.com/learning.

6. Myrko F.,Alberto Chei. Kontsentratsiia ta samorozmova u futboli.[Psykholohiia futbolu: vid teorii do praktyky. s.241-254]. Data: 05. 2019 rik. *https://www.researchgate.net/publication/332940497*

7. *https://www.eztests.xyz/blog/self_talk/*

8. Khose H., Mechet I., Antonio F. Determinanty zberezhennia zvorotnoho zviazku u futbolistiv. [Zhurnal kinetyky liudyny]. *https://www.researchgate.net/publication/304540915*

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.05(192).05
УДК 378:613.8:159.9-053.6(477)(045)

Бойко Г.Л.
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри технологій оздоровлення і спорту
НТУУ «КПІ» ім. Ігоря Сікорського
ORCID 0000-0002-4751-6923
Козлова Т.Г.
старший викладач кафедри технологій оздоровлення і спорту
НТУУ «КПІ» ім. Ігоря Сікорського, м. Київ
ORCID 0000-0003-3096-3687
Шарафутдінова С.У.
старший викладач кафедри технологій оздоровлення і спорту
НТУУ «КПІ» ім. Ігоря Сікорського, м. Київ
ORCID 0000-0001-5029-8616

ПРОБЛЕМАТИКА ПСИХОСОМАТИЧНИХ АСПЕКТІВ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

У статті досліджується психосоматичний аспект здоров'я студентської молоді України в умовах повномасштабних військових дій. Актуальність теми зумовлена значним зростанням рівня ментальних розладів, зокрема депресії, тривожності та посттравматичного стресового розладу (ПТСР), що спостерігаються серед студентів, особливо у прифронтових регіонах. Автори аналізують вплив психічного стану на фізичне здоров'я, у контексті здоров'я здобувачів вищої освіти на території України в умовах тривалого збройного конфлікту. Представлено порівняння національних і міжнародних даних щодо поширеності психічних розладів у молоді. Особлива увага приділяється ролі фізичної активності як превентивного чинника у збереженні ментального й фізичного здоров'я. Зроблено висновок про необхідність системного підходу до підтримки психоемоційного стану студентів, включаючи розвиток фізичного виховання в освітніх закладах. Стаття ґрунтується на широкому спектрі наукових джерел, що підкреслює її доказовий характер і практичну значущість у сфері охорони здоров'я молоді.

Ключові слова: *психосоматика, ментальне здоров'я, фізичне здоров'я, молодь, фізичне виховання*